

ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Наукові праці МАУП, 2016, вип. 48(1), с. 188–190

Досліджуються основні поняття державної інвестиційної політики у сучасному світі та об'єктивні фактори, що зумовлюють таку політику як логічну складову економічного розвитку держави.

Проблема державної інвестиційної політики була і залишається однією з найактуальніших для багатьох країн світу. Серед вітчизняних українських вчених насамперед слід назвати імена О. Антонюка, П. Дзюби, І. Бланка, В. Базилевича, М. Борща, Є. Влізла, А. Гойка, А. Гальчинського, П. Гайдуцького, М. Головатого, Н. Гуляєвої, А. Дудки, С. Єрохіна, В. Корнєєва, О. Кириченка, В. Міщенко, А. Мертенса, С. Мочерного, А. Музиченка, Т. Майорової, А. Пересади, М. Педана, Є. Панченка, А. Пехніка, М. Порвіна, В. Польшак, С. Рогача, В. Сладкевича, Трифонова, Н. Ткаленка, В. Федоренка, А. Черепа, Д. Черваньова, М. Чумаченка, Н. Шевченко, В. Шевчука, М. Шестак, Г. Щокіна та ін. Серед окремих праць останнього часу, в яких державна інвестиційна політика в Україні аналізується цілісно, комплексно, в контексті розвитку світового інвестиційного процесу, наведемо дисертації Є. М. Влізла [7], М. Ю. Порвіна [8] Н. І. Шевченко [9] та ін.

І все ж у науковій літературі з цієї проблематики (державна інвестиційна політика) передусім бракує більш-менш усталеного визначення і самого поняття “державна інвестиційна політика”, і її сутнісного характеру саме як складової економічної політики держави [10]. Саме тому зосередимо увагу на цих проблемах.

По-перше, сам по собі термін “інвестиція” (від лат. *invest* — вкладати) пов'язаний пере-

важно з вкладанням капіталу з метою його приросту, збільшення [3, 461]. З цим терміном пов'язане і поняття “інвестування”.

Проте не слід пов'язувати інвестиції лише із приростом капіталу. Так, автори підручника “Інвестиційний менеджмент” О. І. Бланк та Н. М. Гуляєва доречно зазначають: “Найчастіша помилка, що зустрічається в літературі, — ідентифікація поняття “інвестиції” з поняттям “капітальні вкладення”, що у цьому випадку розглядається як вкладення капіталу у відтворення основних засобів як виробничого, так і невиробничого характеру. Проте водночас інвестиції можуть здійснюватися й у приріст обігових активів, у різноманітні фінансові інструменти, в окремі види нематеріальних активів” [1, 13].

По-друге, переважна більшість вчених-економістів під інвестиційною політикою розуміють “комплекс урядових рішень, які визначають основні напрями, джерела та обсяги використання капітальних вкладень в економіку, різні її сфери та галузі” [2, 636].

Зрозуміло, що державна інвестиційна політика визначається як мінімум двома основними факторами: а) стан економіки у державі; б) завдання та мета соціально-економічного розвитку.

Для сучасної України найвагомішими завданнями інвестиційної політики було і залишається (станом на 2016 р.) збільшення обсягів капіталовкладень для прискореного

виходу з кризи та забезпечення певної економічної стабільності. При цьому з перших років незалежності перед Україною надто гостро постало завдання максимально можливого зменшення державних капіталовкладень і, одночасно, помітне збільшення інвестицій підприємствами за власний рахунок. На жаль, недоліки у роздержавленні, приватизації не сприяли належному розвитку інвестиційного процесу, а відтак і реалізації державної інвестиційної політики. У зв'язку з високими податками значна кількість українських підприємств не тільки не здійснювала капіталовкладень, а й не спроможна була забезпечити і отримати просте відтворення виробничих фондів. До цього часу ця проблема є надто актуальною.

По-третє, розглядаючи державну інвестиційну політику як логічну, невід'ємну складову економічної політики загалом, варто враховувати саме специфіку інвестиційної діяльності, як специфічного роду економічної діяльності. Тут з багатьох визначень “інвестиційної діяльності” маємо взяти на озброєння Закон України “Про інвестиційну діяльність” (18 вересня 1991 р.), в якому інвестиції загалом трактуються як усі види майнових та інтелектуальних цінностей, котрі вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті яких створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [5]. Український вчений-економіст В. Г. Федоренко звертає увагу на те, що інвестиції доцільно розрізняти за такими ознаками:

- за характером вкладання коштів (майна);
- за характером участі в інвестуванні;
- за періодом інвестування;
- за формами власності інвесторів;
- за регіональною ознакою [6, 10–11].

Відповідно до цього можна вважати, що інвестування можна розглядати як: політику; процес; механізм економічної діяльності; конкретну економічну діяльність.

Економічна роль інвестиційної діяльності — це не просто стимулювання, розширення економіки. На думку українських дослідників В. І. Польшаківа та Н. В. Ткаленко, інвестиційна діяльність — це базис усього

процесу розширеного відтворення і швидка ліквідація багатьох диспропорцій у розвитку народного господарства, що залежить безпосередньо від неї [4, 5].

Інвестиції, однак, не слід пов'язувати і асоціювати суто з приростом капіталу. З цього приводу українські економісти О. І. Бланк та Н. М. Гуляєва доречно зазначають: “Найчастіша помилка, що зустрічається в літературі, — ідентифікація поняття “інвестиції” з поняттям “капітальні вкладення”, що у цьому випадку розглядається як вкладення капіталу у відсторонення основних засобів як виробничого, так і невиробничого характеру. Проте водночас інвестиції можуть здійснюватися й у приріст обігових активів, у різноманітні фінансові інструменти, в окремі види нематеріальних активів” [1, 13].

У сучасній економіці (у тому числі і ринковій) інвестиційний процес, на думку багатьох фахівців, загалом окремі інвестиційні проекти, як правило, ґрунтуються на державній підтримці. Основними формами такої підтримки з боку держави мають бути: пряма участь держави в інвестуванні (держінвестиції); встановлення податкових пільг для окремих підприємств (які успішно реалізують інвестиції); встановлення відповідних державних гарантій інвесторам (йдеться передусім про зарубіжні та вітчизняні банки, що сприяють інвестиційним процесам).

На завершення короткого розгляду означеної проблеми акцентуємо увагу на основних векторах інвестиційної політики держави в контексті розвитку економіки загалом. Такими векторами, зокрема в Україні, мають бути:

- створення належного і максимально сприятливого інвестиційного клімату;
- забезпечення усіма способами постійного зростання валового внутрішнього продукту;
- активізація усіх можливих джерел інвестиційних ресурсів;
- створення в країні належних умов для постійного збільшення внутрішніх інвестиційних ресурсів.

В сумі ці та інші фактори сприятимуть не лише створенню ефективного інвестиційного

клімату, а й розвитку ринкової економіки загалом.

Література

1. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент: підручник / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва. — К.: КНТЕУ, 2003. — 398 с.
2. Економічна енциклопедія: у 3 т. / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Вид. центр "Академія", 2002. — Т. 1. — 864 с.
3. Менеджмент: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Г. В. Щокіна, М. Ф. Головатого, О. В. Антонюка, В. П. Сладкевича. — К.: МАУП, 2007. — 816 с.
4. Польшаков В. І. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. / В. І. Польшаков, Н. В. Ткаленко. — К.: Конкорд, 2009. — 172 с.
5. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 р. № 1560 – XII [Електронний ре-

сурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

6. Федоренко В. Г. Інвестознавство: підручник / В. Г. Федоренко. — [2-ге вид., переробл.]. — К.: МАУП, 2002. — 408 с.

7. Влізло Є. М. Формування ефективного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / Є. М. Влізло. — Донецьк: Б.в., 2011. — 20 с.

8. Порвін М. Ю. Механізми удосконалення державної політики в Україні: дис. ... канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / М. Ю. Порвін. — К., 2011. — 205 с.

9. Шевченко Н. І. Розвиток державної інвестиційної політики України: дис. ... канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / Н. І. Шевченко. — К., 2010. — 235 с.

10. Шестак М. Сутність і зміст поняття "державна інвестиційна політика" / М. Шестак // Наук. записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. — Вип. 2 (70). — С. 282–287.

Акцентовано увагу на основних векторах інвестиційної політики держави в контексті розвитку економіки загалом.

The attention is focused on the main vectors investment policy in the context of overall economic development.

Акцентиrowано внимание на основных векторах инвестиционной политики государства в контексте развития экономики в целом.

Надійшла 21 грудня 2015 р.

МАУП